

Dua ve huzur

36. Allah, kuluna yetmez mi?

38. De ki: “Allah bana yeter. Tevekkül edenler ancak O’na tevekkül ederler.”

53. De ki: “Ey kendilerinin aleyhine aşırı giden kullarım! Allah’ın rahmetinden ümidinizi kesmeyin. Şüphesiz Allah, bütün günahları affeder. Çünkü O, çok bağışlayandır, çok merhamet edendir.” (Zümer, 39/36, 38, 53)

45. Sabrederek ve namaz kılarak (Allah’tan) yardım dileyin. Şüphesiz namaz, Allah’a derinden saygı duyanlardan başkasına ağır gelir.

46. Onlar, Rablerine kavuşacaklarını ve gerçekten O’na döneceklerini çok iyi bilirler.

186. Kullarım, beni senden sorarlarsa, (bilsinler ki), gerçekten ben (onlara çok) yakınım. Bana dua edince, dua edenin duasına cevap veririm. O hâlde, doğru yolu bulmaları için benim davetime uysunlar, bana iman etsinler. (Bakara, 2/45-46, 186)

- **Dua (Alexis Carrel)**

Biz, **Batılı insanlara akıl, sezgiden daha üstün görünüyor.** Zekâyı, hislerimize daha çok tercih ediyoruz. **İlim parlarken din sönüyor.** Descartes’ı takip ediyor, Pascal’ı bırakıyoruz.

(Descartes, her şeyden şüphe ile işe başladı. Fakat şüphesi, “anlamak için şüphe” olmuştu. **“Düşünüyorum, o halde varım”**da felsefesini kurmuştu. Bu dayanak noktası, onu, akılcı ve ruhu yapmıştı. Fakat, hakikatte deneycilik ve maddeciliğe yaklaşıyordu.

Fizikte ve matematikte Descartes’in rakibi olan **Pascal** da, aynı fikir çilelerini çekmiş ve fakat ondan daha ötelere varabilmiştir. **Aklın bütün kudretsizliğini görmüş**, şüphecisi olmuş; insan tabiatının bütün çirkinliklerini farkediş onu pesimist=bedbin yapmıştı; ama nihayet **iç duygu veya sezgi diyebileceğimiz kalb gözü ile Allahı bulmuştur.**

Pascal: Descartes’i affedemem; bütün felsefesinde Tanrıyı işe karıştırmamayı çok istiyordu; fakat **âlemi harekete geçirmek için, ona ilk bir fiske vurdurmamalık edemedi**; bundan sonra artık Tanrıya ihtiyacı kalmadı.” diye kınamıştır.

Günümüzün inkârcı ve maddeci bütün görüşlerinde Descartes’in ve Dekartçılığın izlerini bulmak kabildir. Halbuki, bugün **pozitivizm ve materyalizm çoktan iflâs etmiştir.**

Aklı, sezgiyle yıkan meşhur filozof Bergson, iki filozof için: “Bilhassa saf akılı müdafaa eden felsefeler Descartes’a bağlandığı gibi, vasıtasız bilgiyi, iç hayatı ön plâna alan ve bunlara başlıca ehemmiyeti veren modern felsefe cereyanları da Pascal’a bağlanırlar” der.

Şimdi, Batıda uyanmakta olan moden mâneviyatçılık doğrudan doğruya Pascal’a bağlanmakta ve insana, **ne olduğunu, nereden geldiğini, nereye gittiğini bilmek** kadar faydalı ve lüzumlu bir şey olamayacağı fikrini yerleştirmektedir. Yine insanın neye bağlanabileceğinin cevabını da Pascal şöyle veriyor: **“Allahtan uzaklaşan, Allahı aramayan insan, ne kendisinde, ne de kendi dışında hakikati ve saadeti bulamaz.”**- Çev. M. Alper Yüçetürk)

Hem de kendimizde, evvelâ zekâyı geliştirmeye bakıyoruz. Ahlâk, güzellik ve bilhassa din duygusu gibi ruhun akla, zekâyı ait olmayan faaliyetlerine gelince, bunlar tamamıyla ihmâl ediliyor. Bu temel faaliyetlerin cılızlaşması, modern insanı **ruhen, mânen kör** bir mahlûk durumuna sokuyor. Böyle bir illet, onun cemiyette iyi bir terkip maddesi olmasına mâni oluyor. **Medeniyetimizin çöküşünü**, işte ferdin bu fena kalitesine atfetmek gerekir.

Hayatta muvaffak olmak için akıl ve madde kadar, mâneviyatın da zarurî olduğu görülmektedir. O halde **zekâdan daha çok şahsiyete kuvvet veren** dimağî, zihnî faaliyetleri kendimizde süratle diriltmeliyiz.

Dua’nın tarifi

İnsan, Allah’a su ve hava kadar muhtaçtır. Umumiyetle dua, bir şikâyetten, bir ıstırap çığığından, bir yardım dilemeden ibarettir. Duayı, ruhun Allah’a yükselişi şeklinde de târif etmek mümkündür.

Dua, insanın görünmez bir varlıkla, mevcudatın yaratıcısıyla, **hepimizin kurtarıcısı ve hâmisıyla fikren ve hissen münasebete geçmek** için yapılan gayreti temsil eder. Ezberlenmiş, basit formüllerden uzak olan gerçek dua, şuurun Allah düşüncesiyle kendinden geçtiği mistik, esrarlı bir haldir. Bu hal, aklî ve zihnî cinsten değildir; hiçbir kitabî bilgiye dayanmayan güzellik ve aşk duyguları gibi aklın kavrayamadığı bir durum olarak kalmaktadır.

Basit ve sade insanlar, Allahı güneşin harareti ve bir çiçeğin kokusu gibi tabii olarak hissederler. Fakat, **sevmesini bilene, çok yakın olan Allah, aklı ile anlamak isteyen de o kadar uzaktır, gizlidir.** Dua, en yüksek ifadesini, zekânın karanlık gecesine doğru atılan bir aşk hamlesinde bulmaktadır.

Nasıl dua edilir?

Dua etmek için sadece ceht ile Allaha yönelip, kalbini ona bağlamak lâzımdır. Bu ceht, akıl ve fikir yoluyla değil, sevgi hissiyle olmalıdır. Uzun veya kısa olsun, sesli veya içten olsun, dua, bir çocuğun babasıyla konuşmasını, sohbetini andırmalıdır. **Duanın kabul edilebilmesi için üstün söz sahibi olmaya ihtiyaç yoktur.**

Şuursuz olarak okunan düsturlar, bir mumun alevi bile, bir nevi duadır. Yeter ki bu cansız, ruhsuz formüller ve bu maddî alev, insanın Allaha doğru atılışını, hamlesini sembolleştirsün. **Bir iş veya hareketle dahi dua edilebilir.** Vazife görme duaya eşittir. Allaha bağlanmanın, O'nunla birlik olmanın en mükemmel şekli, hiç şüphesiz tamamen onun iradesini yerine getirmektir. Allahın isteğini, iradesini yerine getirmek, hiç şüphesiz dokularımızda, kanımızda ve ruhumuzda yazılı hayat kanunlarına itaat etmekten ibarettir.

Yeryüzünde bulutlar gibi yükselen dualar, iki temadan, mevzudan ibarettirler: **aşk ve ıstırap.** Sıkıntılı, devamlı ve ısrarlı istekler muvaffak olur.

En yüksek ifadesiyle dua bir istekle nihayet bulur. İnsan, her şeyin sahibine, O'nu sevdiğini, nimetlerinden dolayı şükrettiğini, ne olursa olsun O'nun iradesini yerine getirmeye hazır olduğunu arzeder, anlatır. Dua bir temaşa, dalma hâline gelir.

İnsanı, Allahla temasa getiren her şey iyidir.

Nerede ve ne zaman dua edilir?

Her yerde dua edilebilir. Sokakta, otomobilde, trende, büroda, mektepte, fabrikada... Fakat dağda, kırdan ve bayırda veya yalnız başına bir odada daha iyi dua edilir. Fakat, dua yeri neresi olursa olsun, Allah, yalnız iç huzuruna kavuşan insana mukabele eder, onunla konuşur. İç huzuru, bazan uzvî ve zihnî durumumuza ve içinde bulunduğumuz muhite bağlıdır.

Bugün, şehir sâkinlerinin, kısa bir müddet için de olsa, iç sükûnetlerini tesis için, fizik ve psikolojik şartları bulabilecekleri dua mahallerine, tercihan ibadethanelere, ihtiyaçları vardır. Şehrin gürültüleri arasında, bu sığınakların sessizliği içinde insanlar, düşüncelerini Allah'a yükselterek, medeniyetimizin tahrip ettiği uzuv ve adalelerini dinlendirmek, ruhlarını teskin etmek, hükümlerini berraklaştırmak ve çetin hayat şartlarını omuzlarında taşımak gücünü kazanabileceklerdir.

Dua, bir alışkanlık hâline gelmek şartıyla, karaktere tesir eder. O halde sık sık dua etmek lâzımdır. Epiktet: **"Nefes aldığından daha fazla Allahı düşün"** der. Bir anlık düşünce veya zihnî münacaatlar, insanı Allah huzurunda tutabilir. Bütün hattı hareketimiz ilhamını, o zaman, duadan alacaktır. Böyle anlaşılırsa dua, bir yaşayış tarzı haline gelir.

Duanın tesirleri

Dua, uygun şartlar içinde yapılacak olursa, daima bir neticeyi takip eder. Amerikan filozofu Emerson **"Hiçbir kimse, karşılığını almadığı bir dua etmemiştir."** diye yazar. Hakikatte, duanın tesirlerinden tamamiyle habersiz yaşıyoruz.

Bu husustaki bilgisizliğimizin sebepleri nelerdir? İlk sebep, duanın nadir yapılışı, seyrekliğidir. Din veya mukaddes duygusu, medenilerde kaybolmak üzeredir.

Psiko-fizyolojik tesirleri

Dua, kalitesine (keyfiyeti), şiddet ve kuvvetine, frekansına (tekerrürüne) göre, ruh ve beden üzerinde tesir yapar. Duanın, değersiz ve çok defa bazı düsturların şuursuz okunmasından ibaret kaldığı zamanda bile, **davranış üzerinde bir tesiri olur.** Kudsiyet ve ahlâk duygusunu aynı zamanda kuvvetlendirir.

Dua edilen mahaller, vazife duygu ve mesuliyetinin devamlılığıyla, kıskançlık ve kötülüğün daha az olması ve başkaları hakkında bir az iyilik, hayırseverlik temayüz ederler. Fikrî ve zihnî gelişmeleri eşit olanlar arasında, **karakter ve ahlâkî değer, ara sıra dua eden kiselerde bile, etmeyenlere nazaran daha yüksektir.**

Dua, alışkanlık haline geldiği ve yanık olduğu zaman tesiri çok berraklaşır. Duayı, iç ifraz guddelerinden birine benzetmek mümkündür. Meselâ, tiroid veya böbrek üstü guddeleri gibi. Dua, bir nevi zihnî ve uzvî istihaleden, değişiklikten ibarettir. Bu istihale gittikçe artan bir sür'atte olur. **Sanki şuurun derinliklerinde bir ışık yanmıştır. İnsan, kendini olduğu gibi görür.** Egoizmini, hırsını, hatâlarını, gururunu keşfeder. Ahlâkî vazifelerini yapmaya hazırdır. **Fikrî ve zihnî tevazuu, olgunluğu kazanmaya çalışır.**

Böylece, o insanın önünde iyilik saltanatının kapıları açılır. Yavaş yavaş ruhî bir sükûna kavuşur; **asabî ve ruhî faaliyetlerinde bir ahenk hâkim olur; fakirliğe, iftiraya, kedere karşı büyük bir sabır kazanır; ölüme, hastalığa, ıstıraba, yakınlarının kaybına azîm bir tahammül gösterir.** Duaya koyulmuş bir hastasını gören hekim sevinebilir. **Duanın doğurduğu huzur, tedavide kuvvetli bir yardımcıdır.**

Dua edenin saf ve temiz bakışları; berrak, neşeli ifadesi; vakur efendi hali; icap ettiği zaman askerin veya şehidin ölümü küçümsemesi, hepsi birden, uzuvların ve ruhun derinliklerinde saklanan gizli hazinelerin mevcudiyetini ifade ederler.

Duanın, insanı, eğitim, öğretim ve irsiyetle elde edilen dimağî seviyenin üzerine çıkardığı görülmektedir. **Allahla olan bu temas, onları sulh ve sükûna gark ediyor, yüzlerinde huzur ve neşe okunuyor. Gittikleri her yere sulh ve sükûnu da beraber götürüyorlar.** Maalesef, şimdiki dünyada tesirli şekilde dua etmesini bilen pek az sayıda insan var.

Tedavideki tesirleri

Sadece, **her türlü tedavinin imkânsız veya başarısız olduğu hallerde,** duanın neticeleri, kat'î şekilde tayin ve tesbit edilebilmektedir. Dua âdeta infilâkî bir tesire sahip: bu yolla, kanser, böbrek iltihapları, ülser, deri, akciğer, kemik veya karın zarı veremi gibi hastalıkların sür'atle iyileştikleri görülmüştür.

Hâdisse, hemen tamamıyla aynı şekilde vuku bulmaktadır. Evvelâ büyük bir ıstırap, sonra iyi olduğunu hissetmek... **Birkaç saniye, en fazla birkaç sat içinde ârazlar kaybolmakta** ve anatomik yaralar kapanmaktadır. Mûcize, normal iyileşme süresinin son derece kısalmasıyla temayüz etmektedir.

Lourdes (Fransa'da **dua ve telkin yoluyla tedavi yapılan** mukaddes bir mahal) sağlık bürosu, bu şifaların gerçekleştiğini isbat ederek ilme büyük hizmetlerde bulunmuştur. Bu hâdiselerin meydana gelmesi için, hastanın bizzat dua etmesine lüzum yoktur. Henüz konuşmasını bilmeyen küçük çocuklar bile Lourdes'da iyi olmuşlardır. Fakat, onların yanında biri dua ediyordu. **Başkası için yapılan dua, bizzat yapılan duadan daima çok daha verimlidir.**

Kat'î olarak bildiğimiz biidiğimiz bir şey varsa, o da suanın elle dokunulabilir, gözle görülebilir tesirler meydana getirdiğidir. Bir hakikat olarak kabule mecburuz ki, **her kim bir kapı çalsa, kapı ona açılır ve eğer isterse, içeri alınır.**

Duanın mânası

Hülâsa olarak **dua, Allah, insanı dinliyormuş ve ona cevap veriyormuş gibi cereyan etmektedir.** Garp, hemen her devirde dua etmiştir. Eski site, başlıca dinî müesseselerden biriydi. Romalılar, her yere mâbetler dikiyorlardı. Yeni dünyadaki Batı medeniyetini, Üniversite ve fabrikalardan olduğu kadar, mâbetlerden giden Avrupalı din adamları kurdular. Hakikatte dinî duygu, tabiatımızın derinliklerinden gelen bir itişe benzemektedir.

Şunu unutmamak lâzımdır ki, **insan, keyfinin isteğine göre, tehlikesizce kendi yaşayışına istikamet veremez.** Muvaffak olmak için, hayatın kendi bünyesinin icabettirdiği değişmez kaidelere itaat şarttır.

Acı tecrübelerden sonra öğrendik ki, bir milletin en faal unsurlarının çoğunluğunda **din ve ahlâk duygusunun sönmesi, o milletin düşmesini ve yabancıların esiri olmasını zarurî kılmıştır.**

Tabiatta, dinî ve ahlâkî faaliyetler, birbirlerine bağlıdırlar. **Ahlâk duygusu, din duygusundan pek az bir müddet sonra kaybolur.** (Yunan filozoflarından) Sokrat'ın da istediği gibi, insanlık dinî doktrinden tamamen müstakil bir **ahlâk sistemi** kurmağa muvaffak olamadı. Dua etme ihtiyacının kaybolduğu cemiyetler, umumiyetle soysuzlaşmaktan uzaklaşmış değillerdir.

Şunu unutmamak lâzımdır ki, insan dokulardan, organik mayilerden ve şuurdan ibaret bir bütündür. Kendini maddî âlemden, yani kozmik âlemden, hakikatte ondan ayrılması imkânsız olduğu halde, müstakil zannediyor. Halbuki, arzın kendisine verdiği **devamlı gıda ve oksijen ihtiyacıyla** bu muhite sıkı sıkıya bağlıdır. Diğer taraftan vücut tamamen fizikî yapıdan ibaret değildir. **Maddeden olduğu kadar da ruhtan müteşekkildir.** Ve ruh, her ne kadar organlarımızda mukimse de, zaman ve uzayın dört buutunun dışına uzanır.

Bazan kozmik âlemde ve şuura benzeyen gözle görülmez, elle tutulmaz, gayri maddî bir muhitte yaşadığımız ve kolayca maddî ve beşerî âlemden vaz geçemeyeceğimize inanmıyor muyuz? İşte, bu mânevî ortam, ezeli ve en yüce olan, **Allah** dediğimiz varlıktır. **Din duygusunu, o halde oksijen ihtiyacına benzetebiliriz.** Duanın, teneffüs fonksiyonuna az çok benzer tarafları mevcuttur.

Netice

Dua, ruhî âlemin esrarlı sonsuzluğuyla irtibatımızı sağlamaktadır. **Dua ile insan Allaha ulaşır ve Allah, onun kalbine girer.** Dua etmek normal gelişmemiz için zarurî görülmektedir.

İnsan, suya ve oksijene muhtaç olduğu gibi, Allaha da muhtaçtır. Sezgiye, ahlâkî duyguya, güzellik duygusuna ve zekânın aydınlığına ilâve olarak din duygusu, şahsiyetin çiçeklenmesini sağlar. Şüphe yoktur ki, muvaffakiyet; fizyolojik, entellektüel, hissî, ruhî faaliyetlerimizden her birinin tam inkişafına bağlıdır. Ruh, bazan akıl ve histir. O halde, ilmin ve aynı zamanda Allahın güzelliğini sevmemiz gerekir.

***

• TDV İslâm Ansiklopedisi

Duanın ana hedefi insanın Allah'a halini arzemesi ve O'na niyazda bulunması olduğuna göre **dua kul ile Allah arasında bir diyalog** anlamı taşır. Bunun gerçekleşmesi için önce Allah insanı kendi varlığından haberdar etmiş, insan da varlığını benimsediği bu yüce kudret karşısında duyduğu **saygı ve ümit hisleri** sebebiyle kendisinden daha üstün olanla irtibat ihtiyacını duymuştur. Dua böyle bir irtibat neticesinde insanın bir taraftan kendi ihtiyaç ve eksiklerinin telâfisini, diğer taraftan daha mükemmele ulaşmasını hedefleyen bir diyalog vasıtasıdır. Bir başka söyleyişle **dua sınırlı, sonlu ve âciz olan varlığın sınırsız ve sonsuz kudret sahibi ile kurduğu bir köprüdür.** Bu sebeple insan tarihin hiçbir döneminde duadan uzak kalmamıştır.

Duanın kabulü için şart olmamakla birlikte uygulamada bazı şekli unsurlar gözetilmiştir. Bunlar daha çok zaman, mekân ve dua şekilleriyle ilgilidir. **Dua her yerde** yapılabildiği halde tarih boyunca çeşitli dinlerde dua için özel mekânlar tesbit edilmiş veya buralarda dua etmenin daha etkili olacağı düşünülmüştür. Dua ve ibadetlerin cemaatle yerine getirilmesi amacıyla yapılan mâbedlerin dışında ilâhî kudretin muhtelif vesilelerle tecelli ettiği yüksek yerler, kayalar ve dağlar, bazı ağaçların çevresi gibi mekânlar da dua yeri olarak rağbet görmüştür. Duanın özellikle ferdi olanı her zaman yapılabildiği halde daha muteber olması için **belirli zamanların seçilmesine** de itina gösterilmiştir. Dua ve ibadetlerin zamanını tesbitte çeşitli dinî ve tarihî olaylar etkili olduğu kadar tabiatın ritmi de rol oynamaktadır.

Duanın muhtevasını ve dua edenin iç dünyasını yansıtan dış şekiller duanın bir parçası sayılır. **Ayakta durma, diz çökme, eğilme, secde etme, başını eğme, elleri gök yüzüne doğru kaldırma,** iki yana açma, kavuşturma, kenetleme, gözleri yukarıya dikme, elleri birbirine vurma, göğse veya alna vurma, ayakların çıplak veya giyinik, başın açık veya örtülü olması, vücudun bir yere yönelmesi, hareket etmesi (dans), jestlere sözün katılması, mûsiki aletlerinin kullanılması gibi haller çeşitli dinî çevrelerde dua esnasında görülen farklı davranışlardır.

Dinlerde dua muhteva, şekil ve anlatım biçimine göre bazı türlere ayrılır. Asıl ve en yaygın olanı **yalvarıp yakarmadır.** **Bu tür duada insan bir kötülükten kurtulmayı veya bir iyiliğe kavuşmayı diler.** Diğer bir tür de şükür ve hamdetmedir. Bu ise kabul ettiği bir dilek ve istekten dolayı Tanrı'yı üstün vasıflarını sayarak yüceltmektir. **Şükür ve hamd genelde yalvarış duasının başında yer alır.**

İslâm'da Dua

İslâm âlimleri, genellikle duadaki dilek ve istek unsurunu ikinci derecede önemli görerek diğer dinî faaliyetler gibi duada da Allah'a saygıyı, Allah'ın üstün gücü, sonsuz zenginliği karşısında kulun kendi hiçliğini, yoksulluğunu ve Allah'ın inâyetine ihtiyaç hissetmesini ön plana çıkarmışlardır. Duanın bu muhtevasından dolayı Hz. Peygamber'in, "**Dua ibadetin özüdür**" meâlindeki hadisi bütün ilgili

kaynaklarda önemle zikredilir. Yine aynı sebeple bütün müfessirlerin yorumuna göre iki âyette (el-En'âm 6/52; el-Kehf 18/28) **İslâm'ın en önemli ibadeti olan namaz dua kavramıyla ifade edilmiştir.**

Dua insanın Allah'a kulluk faaliyetlerinin esas unsurudur. Dua kulun Allah'tan bir şey dilemesi, Allah'ı istemesi, Allah'ı yardıma çağırması, anması demek olur. Başka bir ifadeyle kul, içinde bulunduğu şartların tesiriyle bir şey için veya Allah için **Allah'a yönelmektedir.**

İnsan içinde bulunduğu zor ve sıkıntılı durumlardan kurtulmak, kötü durumlara mâruz kalmamak için Allah'ı hatırlar, aczini, güçsüzlüğünü ve kusurlarını samimiyetle itiraf ederek O'ndan **yardım ister.**

Kötü durumdan kurtulma isteği, onu işlediği günah ve kusurlar sebebiyle pişmanlık duymaya ve kalbini temizlemeye, Allah'ı övüp yüceltmeye, af dilemeye sevkeder (zikir, tesbih, hamd, senâ, tövbe, istiğfar). Bazan sıkıntıdan kurtulduğu, nimet ve rahata kavuştuğu için **memnuniyetini dile getirir** (şükür, hamd, senâ). Dua bazan tabiattaki nizam ve estetiği derinden müşahede eden, mutlak kemal, güzellik ve gerçekliği sezen kişinin içinde meydana gelen **hayranlık** duygularının ifadesi olur (zikir, tesbih, tekbir, tehlîl).

Muhammed İkbâl'e göre dua ve ibadet, kâinatın dehşet verici sessizliği içinde insanoğlunun kendisine bir cevap bulmak için hissettiği derin hasret ve iştiağın ifadesidir.

Bir âyette, Allah'ın varlığını en iyi sezip O'nun kudretini en etkili şekilde hisseden ve dile getirenlerin âlimler olduğu şöyle ifade edilir: "Göklerin ve yerin yaratılışında, gece ile gündüzün birbiri ardınca gelip gidişinde aklîselim sahipleri için âyetler vardır. **Onlar Allah'ı ayakta, otururken ve yatarken zikreder, göklerin ve yerin yaratılışı üzerinde derin derin düşünürler ve şöyle derler: Rabbimiz! Sen bunları boşuna yaratmadın; sen münezzehsin. Bizi cehennem azabından koru!**" (Â-i İmrân 3/190-191; ayrıca bk. Fâtır 35/28).

Duanın Önemi.

Temelinde Allah inancının bulunduğu dinî hayat görüşünde bütün yaratıkların tabiatında Allah'a doğru bir yöneliş vardır. Birçok âyette **canlı ve cansız bütün varlıkların Allah'ı tesbih ettiği** belirtilmiştir. Bu âyetlerin birinde şöyle denilir: "Yedi gök, yer ve bunlarda bulunanlar O'nu tesbih eder. **O'nu överek yüceltmeyen hiçbir şey yoktur**; fakat siz onların bu tesbihini anlamazsınız" (el-İsrâ 17/44; benzer âyetler için bk. er-Ra'd 13/13; el-Hadîd 57/1; el-Haşr 59/1; es-Saf 61/1; el-Cum'a 62/1; et-Tegâbün 64/1). Zâriyât sûresinde (51/56) **insanın esas görevinin kulluk olduğu** belirtilmiştir. Bu âyetten, insanın özü itibarıyla yaratıcısına doğru bir çekiliş, sığınma, irtibat ve onu tanıma arayışı içinde yaratıldığı anlamını çıkarmak mümkündür

İnsanın yaratılmasıyla ilgili âyetler, yaratılmadan önce ona Allah'ı rab olarak tanıma özelliğinin verilmiş olduğu şeklinde yorumlanmaktadır (el-A'râf 7/172, 173). İslâmî kaynaklarda, bilhassa tasavvufta bu âyetler insanın dinî meylinin fitrî oluşuna delil olarak kullanılmıştır. Bu yorumda **hayat, insanın esas yurdundan ayrılmış olmasının acılarını duyması, onu arama ve ona ulaşma çabası** olarak anlaşılmalıdır.

Âyetlerin ifadesiyle, insan bir tehlike ve sıkıntıya düşünce bütün samimiyetiyle Allah'a yönelir; yatarken, otururken, ayakta dururken bıkmadan usanmadan dua edip iyilik ve başarı ister (Yûnus 10/12; el-İsrâ 17/11; er-Rûm 30/33; Lokmân 31/32; Fussilet 41/49). Yine yukarıda zikredilenlerle diğer bazı âyetlerde **insanın ihtiyaç ve sıkıntılarının giderildiği, kendini emniyet içinde ve başarılı gördüğü durumlarda dua isteğinin zayıfladığı, Allah'tan yüz çevirdiği, kendi güç ve yeterliliğini gözünde büyütüp bencil ve nankör olduğu, zalimce hareket ettiği vurgulanmaktadır** (el-İsrâ 17/67; Lokmân 31/32; ez-Zümer 39/8; Fussilet 41/51).

Bu olumsuz gelişmeyi önlemek amacıyla ilâhî dinler, **insan şuurunda dinî inanç ve duygunun mümkün olduğu kadar canlı, etkili bir halde bulunmasını** sağlamanın bazı çarelerini (bazı dua ve ibadetleri) insan için bir görev haline getirmiştir.

Dua ve zikir mânasına gelen salâtın (namaz) müminler için günün belli vakitlerinde yerine getirilecek bir görev olması (en-Nisâ 4/103), insan şuurunda Allah inancının devamlılığını gerçekleştirme gayesini güder.

Bir yoruma göre duada Allah ile kul arasında bir vasita yoktur ve bu sebeple dua kulluk makamlarının en önemlisidir (Fahreddin er-Râzî, X, 374, 375). Bir âyette, "De ki: **Duanız olmasa rabbim size ne diye değer versin**" (el-Furkân 25/77) denilmek suretiyle insanın ancak Allah'a olan bu yönelişiyle değer kazandığı belirtilmiştir.

Suçluluk duygusu, insanın Allah önünde kusurunu, zayıflık ve güçsüzlüğünü anlayıp iyi bir kul olmaya imkân verdiği için ayrıca önem kazanmaktadır (Müslim, “Tevbe”, 11). Bu durumda günah veya kötülük, insanın tövbe edip meşrû sınırlar içine dönmesini sağlayan bir **vicdan azabına** yol açmaktadır

Allah ile kul arasındaki münasebet konusunda Hz. Peygamber’e yöneltilen soruya Kur’an şu cevabı vermiştir: “**Ben yakınum; biri benden bir şey istediğinde onun duasına karşılık veririm**” (el-Bakara 2/186).

Duanın Tesiri

Kur’an’a göre, dua edene Allah karşılık verir (el-Mü’min 40/60) ve **Allah’ı anan kimseyi Allah da anar** (el-Bakara 2/152).

Dua edene istediği şey ya bu dünyada hemen verilir veya âhirete saklanır yahut üzerinden istediği iyilik kadar bir kötülük giderilir (*Müsned*, III, 18).

Hadislerde bildirildiğine göre bir tehlike veya zulüm karşısında çaresiz kalan kimse, kalbi tamamen hasbî sevgiyle dolu **anne baba, başkasının iyiliğini isteyen kişi**, toplum için çalışan âdil başkan ve Allah için beden isteklerini frenleyen **oruçlu duası** geri çevrilmeyecek kimselerdendir (Buhârî, “Cihâd”, 180; İbn Mâce, “Du’â”, 11; Ebû Dâvûd, “Şalât”, 364; Tirmizî, “Da’avât”, 129).

Bir âyette, **başa gelen sıkıntılı durumlarda hem sabır ve direnme göstermek, hem de namaz ve dua ile Allah’tan yardım istemek tavsiye edilmektedir** (el-Bakara 2/45, 153). Zira zikir ve dua âyetin belirttiği gibi psikolojik bir rahatlık, güç ve moral verir (er-Ra’d 13/28). Bir hadiste tasvir edildiği üzere **Allah’ı ananları melekler kuşatır**, üzerlerini rahmet ve sekînet kaplar (İbn Mâce, “Edeb”, 53).

Duanın Âdâbı

Gazzâlî, **duanın gönülden, gizlice ve alçak sesle yapılması** esaslarını da içine alan on maddelik bir “âdâb” listesi vermektedir. Buna göre dua mübârek vakit ve yerlerde, kibleye dönülerek ve Allah’ın adıyla başlanarak, günahlara pişmanlık duyularak yapılmalı, **kabulü için acele edilmemeli**, kabul edileceğine inanılarak dua ısrarla sürdürülmelidir (İhyâ’, I, 304-309).

Hz. Peygamber’i dua ederken görenler, bazan onun koltuk altları görülecek şekilde ellerini yukarıya kaldırdığını, duadan sonra ellerini yüzüne sürdüğünü (Buhârî, “Da’avât”, 23; Tirmizî, “Da’avât”, 11); bazan hamd, tekbir, tesbih ifade eden sözleri belli sayıda tekrar ettiğini ve bunu yaparken parmak boğumlarını kullandığını söylemişlerdir (Tirmizî, “Da’avât”, 72). Bununla beraber Resûlullah sayılı tesbih işinin çok vakit almasına taraftar olmamış, bunun yerine “yaratıklar sayısınca” veya “Allah’ın arşı ağırlığına” gibi geniş kapsamlı ifadelerle üç kere tekrar etmenin kâfi geleceğini (Müslim, “Zikir”, 79; Ebû Dâvûd, “Şalât”, 359; Tirmizî, “Da’avât”, 89, 114, 121), ayrıca **bir isteği arzetmeden önce Allah’a hamdüsena etmenin ve peygamberine salâtüselâm getirmenin uygun olacağını** söylemiştir (Ebû Dâvûd, “Şalât”, 358).

***

- **Kur’anda geçen dua ayetlerinin mahiyeti nedir?** (*Diyanet Aylık Dergi*)

Kur’an-ı Kerim’de dua ile ilgili ayetler geniş bir yer tutar. **İki yüz kadar ayet doğrudan doğruya dua konusundadır**. Ayrıca, tövbe, istiğfar gibi kulun Allah’a yönelişini ve O’ndan dileklerini ifade eden çok sayıda ayet de geniş anlamda dua ile alakalıdır.

Bazı sure ve ayetler örnek dua metinleri mahiyetindedir. Fatiha suresi buna güzel bir örnektir. Kur’an’ın içerdiği esaslar öz olarak Fâtiha’da vardır. Zira övgü ve yüceltmeye lâyık bir tek Allah’ın varlığı, onun hâkimiyeti, tek mabut oluşu, kulluğun ancak O’na yapılıp O’ndan yardım isteneceği, bu sûrede özlü bir şekilde ifade edilir.

Fâtiha sûresi, aynı zamanda baştan başa eşsiz güzellikte bir dua, bir yakarıştır:

1. Bismillâhirrahmânirrahîm.

2, 3, 4. Hamd, Âlemlerin Rabbi, Rahmân, Rahîm, hesap, mükâfat ve ceza gününün (ahiret gününün) mâliki Allah’a mahsustur.

5. (Allahım!) Yalnız sana ibadet ederiz ve yalnız senden yardım dileriz.

6, 7. Bizi doğru yola, kendilerine nimet verdiklerinin yoluna ilet; gazaba uğrayanlarınkine ve sapıklarınkine değil.

Bakara suresinin 201. ayetinde geçen “**Rabbimiz! Bize dünyada da iyilik ver, ahirette de iyilik ver ve bizi ateş azabından koru**” mealindeki dua, Fatiha’dan sonra en çok okunan dua olmuştur.

Âl-i İmran suresinin aşağıdaki ayetleriyle, Furkan suresinin 74. ayetinin de dua niyetiyle okunduğu görülür:

8. (Onlar şöyle yakarırlar): “**Rabbimiz! Bizi hidayete erdirdikten sonra kalplerimizi eğriltme.** Bize katından bir rahmet bahşet. Şüphesiz sen çok bahşedensin.”

9. “**Rabbimiz! Şüphesiz sen, hakkında şüphe olmayan bir günde insanları toplayacaksın.** Şüphesiz Allah va’dinden dönmez.”

16, 17. (Bunlar), “**Rabbimiz, biz iman ettik. Bizim günahlarımızı bağışla. Bizi ateş azabından koru**” diyenler, sabredenler, doğru olanlar, huzurunda gönülden boyun büküp divan duranlar, Allah yolunda harcayanlar ve seherlerde (Allah’tan) bağışlanma dileyenlerdir.

53. “**Rabbimiz! Senin indirdiğine iman ettik ve Peygamber’e uyduk.** Artık bizi (hakikate) şahitlik edenlerle beraber yaz.”

191. Onlar ayaktayken, otururken ve yanları üzerine yatarken Allah’ı anarlar. Göklerin ve yerin yaratılışı üzerinde düşünürler. “**Rabbimiz! Bunu boş yere yaratmadın, seni eksikliklerden uzak tutarız. Bizi ateş azabından koru**” derler.

192. “**Rabbimiz! Sen kimi cehennem ateşine sokarsan, onu rezil etmişindir. Zalimlerin hiç yardımcıları yoktur.**”

193. “**Rabbimiz! Biz, ‘Rabbimize iman edin’ diye imana çağran bir davetçi işittik, hemen iman ettik. Rabbimiz! Günahlarımızı bağışla. Kötülüklerimizi ört. Canımızı iyilerle beraber al.**”

194. “**Rabbimiz! Peygamberlerin aracılığı ile bize va’dettiklerini ver bize. Kıyamet günü bizi rezil etme.** Şüphesiz sen, va’dinden dönmezsin.” (*Âl-i İmrân 3/8-9, 16-17, 53, 191-194*)

74. Onlar, “**Ey Rabbimiz! Eşlerimizi ve çocuklarımızı bize göz aydınlığı kıl ve bizi Allah’a karşı gelmekten sakınanlara önder eyle**” diyenlerdir. (*Furkan, 25/74*)

İbrahim suresinde Hz. İbrahim’in duasını ihtiva eden 35-41. ayetler ve özellikle 41. ayet sıkça tekrar edilen dua ayetleridir:

35. Hani İbrahim demişti ki: “**Rabbim! Bu şehri güvenli kıl, beni ve oğullarımı putlara tapmaktan uzak tut.**”

36. “**Rabbim! Çünkü o putlar insanlardan birçoğunu saptırdılar. Artık kim bana uyarsa, o bendendir. Kim de bana karşı gelirse, şüphesiz sen çok bağışlayan, çok merhamet edensin.**”

37. “**Rabbimiz! Ben çocuklarımdan bazısını, senin kutsal evinin (Kâbe’nin) yanında ekin bitmez bir vadiye yerleştirdim. Rabbimiz! Namazı dosdoğru kılmaları için (böyle yaptım). Sen de insanlardan bir kısmının gönüllerini onlara meylettir, onları ürünlerden rızıklandır, umulur ki şükrederler.**”

38. “**Rabbimiz! Şüphesiz sen, gizlediğimizi de, açığa vurduğumuzu da bilirsin.** Yerde ve gökte hiçbir şey Allah’a gizli kalmaz.”

39. “**Hamd, iyice yaşlanmış iken bana İsmail’i ve İshak’ı veren Allah’a mahsustur. Şüphesiz Rabbim duayı işitendir.**”

40. “**Rabbim! Beni namaza devam eden bir kimse eyle. Soyumdan da böyle kimseler yarat. Rabbimiz! Duamı kabul eyle.**”

41. “**Rabbimiz! Hesabın görüleceği günde, beni, ana-babamı ve inananları bağışla.**” (*İbrahim, 14/35-41*)

Tâ hâ suresinde Hz. Musa’nın duası özellikle kısa, canlı, ahenkli ve etkili cümleleriyle Kur’andaki dua örneklerindedir:

25. Mûsâ, dedi ki: “**Rabbim! Gönlüme ferahlık ver.**”

26. “**İşimi bana kolaylaştır.**”

27, 28. “**Dilimdeki tutukluğu çöz ki sözümü anlasınlar.**”

29. “**Bana ailemden birini yardımcı yap,**”

30. “**Kardeşim Hârûn’u.**”

31. “**Onunla gücümü artır.**”

32. “**Onu işime ortak et.**”

33. “**Seni çok tespih edelim diye**”,

34. “**Seni çok zikrederim diye.**”

35. “Çünkü sen bizi hakkıyla görmektesin.” (*Tâ hâ, 20/25-35*)

Kurân-ı Kerim’de Hz. Eyyûb’e nispet edilen dua cümleleri ayrı bir üslûp taşır. Bu ayetlerde Hz. Eyyûb’un, son derece ağır bir hastalığa ve musibetlere maruz kalmasına rağmen, dualarında Allah’tan istekte bulunmadığı, **sadece durumunu arz etmekle yetindiği** görülür. İslâm âlimleri onun bu tutumunu, **sabır erdeminde yükselişin ve kulluk terbiyesinin en güzel örneği** olarak değerlendirirler:

83. Eyyûb’u da hatırla. Hani o Rabbine, “Şüphesiz ki **ben derde uğradım, sen ise merhametlilerin en merhametlisin**” diye niyaz etmişti.

84. Biz de onun duasını kabul edip kendisinde dert namına ne varsa gidermiştik. Tarafımızdan bir rahmet ve kullukta bulunanlar için de bir ibret olmak üzere ona ailesini ve onlarla beraber bir mislini daha vermiştik. (*Enbiya 21/83-84*)

41. (Ey Muhammed!) Kulumuz Eyyûb’u da an. Hani o, Rabbine, “Şeytan bana bir yorgunluk ve azap dokundurdu” diye seslenmişti.

42. Biz de ona, “Ayağını yere vur! İşte ykanacak ve içecek soğuk bir su” dedik.

43. Biz ona tarafımızdan bir rahmet ve akıl sahiplerine bir öğüt olmak üzere ailesini ve onlarla birlikte bir o kadarını bahsettik.

44. Şöyle dedik: ... **Gerçekten biz Eyyûb’u sabreden bir kimse olarak bulduk. O ne güzel bir kuldu! O, Allah’a çok yönelen bir kimse idi.** (*Sad, 38/41-44*)

Bazı ayetlerde şartlarına riayet edilmeyerek yapılan **duanın kabul görmeyeceği** ifade edilir:

12. **İnsana bir sıkıntı dokundu mu**, gerek yan üstü yatarken, gerek otururken, gerekse ayakta iken (her hâlinde bu sıkıntıdan kurtulmak için) **bize dua eder. Ama biz onun bu sıkıntısını ondan kaldırdık mı, sanki kendisine dokunan bir sıkıntı için bize hiç yalvarmamış gibi geçer gider.** İşte o haddi aşanlara, yapmakta oldukları şeyler, böylece süslenmiş (hoş gösterilmiş)tir.

22. O, sizi karada ve denizde gezdirip dolaştırandır. Öyle ki gemilerle denize açıldığınız ve gemilerinizin içindekilerle birlikte uygun bir rüzgârla seyrettiği, yolcuların da bununla sevindikleri bir sırada ona **şiddetli bir fırtına gelip çatar ve her taraftan dalgalar onlara hücum eder de çepeçevre kuşatıldıklarını (batıp boğulacaklarını) anlayınca dini Allah’a has kılarak “Andolsun, eğer bizi bundan kurtarırsan, mutlaka şükredenlerden olacağız”** diye Allah’a yalvarırlar.

23. **Fakat onları kurtarıncâ, bir de bakarsın ki yeryüzünde haksız yere taşkınlık yapıyorlar.** Ey İnsanlar! Sizin taşkınlığımız, sırf kendi aleyhinizedir. (Bununla) sadece dünya hayatının yararını elde edersiniz. Sonunda dönüşünüz bizedir. (Biz de) bütün yaptıklarınızı size haber vereceğiz.

105, 106. Yine bana şöyle emredildi: “Hakka yönelen bir kimse olarak yüzünü dîne çevir. Sakın Allah’a ortak koşanlardan olma. **Allah’ı bırakıp da sana ne fayda ve ne de zarar verebilecek olan şeylere yalvarma.** Eğer böyle yaparsan, şüphesiz ki sen zâlimlerden olursun.” (*Yûnus, 10/12, 22-23, 105-106*)

11. **İnsan hayra dua eder gibi şerre dua eder. İnsan çok acelecidir.** (*İsrâ, 17/11*)

99, 100. Nihayet onlardan birine **ölüm gelince, “Rabbim! Beni dünyaya geri gönderiniz ki, terk ettiğim dünyada salih bir amel yapayım”** der. Hayır! Bu, sadece onun söylediği (boş) bir sözden ibarettir. Onların arkasında, tekrar dirilecekleri güne kadar (devam edecek, dönmelerine engel) bir perde (berzah) vardır. (*Mü’minun, 23/99-100*)

88. **Sen Allah ile beraber başka bir ilâha ibadet etme.** O’ndan başka hiçbir ilâh yoktur. O’nun zatından başka her şey yok olacaktır. Hüküm yalnızca O’nundur ve kesinlikle O’na döndürüleceksiniz. (*Kasas, 28/88*)

51. **İnsana nimet verdiğimizde yüz çevirir ve yan çizer. Başına bir kötülük gelince de yalvarmaya koyulur.** (*Fussilet, 41/51*)

***

- **Kunut Duaları** (*namazsitesi.com*)

Kunut duaları, Yatsı namazında kılınan vitir namazının 3. rekatında yani son rekatında okunan dualardır. Sözlükte “itaat etmek, huşû üzere bulunmak, ibadet yapmak, ayakta durmak” gibi mânalara gelen **kunût**; Fıkıh terimi olarak “taatte bulunmak, dua etmek ve herhangi bir şerden kurtulmak ya da hayrı elde etmek için namazda Allah’a sığınmak” demektir.

<p>Kunut Duası 1 Allâhümme innâ nesteînüke ve nestağfirüke ve nestehdîke. Ve nü'minü bike ve netûbü ileyke. Ve netevakkeli aleyke ve nüsñ aleykel-hayra küllehû neşkürüke ve lâ nekfürük ve nahleu ve netrükü men yefcürük.</p>	<p>Allahım! Sen'den yardım isteriz, günahlarımızı bağışlamanı isteriz, razı olduğun şeylere hidayet etmeni isteriz. Sana inanırız, Sana tövbe ederiz. Sana güveniriz. Bize verdiğin bütün nimetleri bilerek, Sen'i hayır ile överiz. Sana şükrederiz. Hiçbir nimetini inkâr etmez ve onları başkasından bilmeyiz. Nimetlerini inkâr eden ve Sana karşı geleni bırakırız.</p>
<p>Kunut Duası 2 Allâhümme iyyâke na'büdü ve leke nüsallî ve nescüdü ve ileyke nes'â ve nahfidü nercû rahmeteke ve nahşâ azâbeke inne azâbeke bilküffâri mülhıg.</p>	<p>Allah'ım ! Biz yalnız Sana kulluk ederiz. Namazı yalnız Sen'in için kılarız, ancak Sana secde ederiz. Yalnız Sana koşar ve Sana yaklaştıracak şeyleri kazanmaya çalışırız. Rahmetinin devamını ve çoğalmasını dileriz. Azabından korkarız, şüphesiz Sen'in azabın kâfirlere ve inançsızlara ulaşır.</p>

- **Amenerrasulü**

"Bakara suresinin sonunda iki ayet vardır ki bir gecede okuyana onlar yeter" (Buhari)

Bu iki âyetin ilk evvel **mi'racda verildiği** hakkında haberler ve **yatsı namazlarından sonra okunursa** bütün gecenin ibâdetle geçirilmiş olacağına dâir de rivâyetler vardır. (Hasan Basri Çantay)

285. Peygamber, Rabbinden kendisine indirilene iman etti, mü'minler de (iman ettiler). Her biri; Allah'a, meleklerine, kitaplarına ve peygamberlerine iman ettiler ve şöyle dediler: "Onun peygamberlerinden hiçbirini (diğerinden) ayırt etmeyiz." Şöyle de dediler: "**İşittik ve itaat ettik. Ey Rabbimiz! Senden bağışlama dileriz. Sonunda dönüş yalnız sanadır.**"

286. Allah, bir kimseyi ancak gücünün yettiği şeyle yükümlü kılar. Onun kazandığı iyilik kendi yararına, kötülük de kendi zararınadır. (Şöyle diyerek dua ediniz): "**Ey Rabbimiz! Unutur, ya da yanılırsak bizi sorumlu tutma! Ey Rabbimiz! Bize, bizden öncekilere yüklediğin gibi ağır yük yükleme. Ey Rabbimiz! Bize gücümüzün yetmediği şeyleri yükleme! Bizi affet, bizi bağışla, bize acı! Sen bizim Mevlâmızsın. Kâfirler topluluğuna karşı bize yardım et.**" (Bakara, 2/285-286)

***

- **Dua Ayetleri (Semine & Senai Demirci)**

Dualarıma içtenlik ver, ey Rabbim

Her ihtiyacımı sana muhatap olma vesilesi eyle

Fısıltılarımı da, iç çekişlerimi de, suskunluklarımı da dua diye kabul eyle

Her duamda sonsuz yakınlığını hissetmeyi, hiç bitmez ihsanımı tatmayı nasip eyle

Rabbim, bana beni Sen verdin

Verdiğin yüzünden Senden yüz çevirenlerden eyleme beni

Rabbim, elimdekiler Senin elindendir

Elimdekiler yüzünden **Seni unutanlardan eyleme beni**

Bu fani hayatımı ebedi hayatın başlangıcı eyle

Kalbimi sana kul olmakla ihya eyle

Kulluğumu daim eyle

Hatalarımı Sana yakınlaşma vesilesi eyle

Günahlarımı da Sana yönelme bahanesi eyle

Pişmanlıklarımı Senin kapına yüz sürme sebebi eyle

İnandığım gibi yaşat beni

Seni görür gibi yaşat beni

Senin nazarında sahih eyle imanımı

Ey Rabbim

Kalbime En Sevgili'nin [asm] muhabbetini koy

Kalbime seni seveni sevmenin lezzetini tattır

Ruhuma Seni sevmekle sevinmenin müjdesini indir

Ey Rabbim

Günahlarım Senin malumundur

Senden gizlim saklım yok

Sana döndüm affeyle beni

Ey Rabbim

Pişmanlıklarım Senin arzundur

Çokça hata ettim, itiraf ediyorum

Sana döndüm bağışla beni

Rabbim, ellerim senin kudret elindedir

Uzakları yakın eden Sensin

Olmazları olduran Sensin

Tevekkülüm Sanadır

Ellerimi Senin kudret eline terk ediyorum.

Ey Rabbim

beni Sana verdiği kulluk sözünde duran, Senin için koşturan, Senden huşu duyan,
hesabı iyi çıkan, **Seni görür gibi yaşayan, namazlarında devamlı olan, bana verdiklerinden
kullarına da veren kullarından eyle**

Bana hayır dualar edecek dil ver ey Rabbim

Dualarımı razı olduğun ve sevdiğin gibi kabul eyle

Bana Seni bilecek gönül ver ey Rabbim

Suskunluğumu Senin işittiğin dualar gibi kabul eyle

Rabbim, beni ve çocuklarımı namazda devamlı kul

Namazımızın bizi kötülükten alıkoymasını sağla

Rabbim, anne ve babamın hakkımdaki hayır dualarını kabul eyle

Beni, anne ve babamın sevap defterlerini açık tutan bir kul eyle

Rabbim,

göz açıp kapayıncaya kadar nefsimin eline bırakma beni

Göklerdeki ve yerdeki her şey gibi Sana kibirsiz itaat edenlerden eyle beni

Rabbim, namazlarımı miracım eyle

Her secdede huzuruna kabul eyle beni

Rabbim, secdelerimi kabul eyle

Her secdede Kab-ı Kavsey'n'e yaklaştır beni

Rabbim,

Sana hakkıyla kul olanların şefkatiyle donat kalbimi

Beni anama-babama hayırlı evlat eyle

Sana kul olmakla merhamet sahibi eyle beni ve evladımı

Beni evladıma hayırlı ana-baba eyle

Hamd ve minnetim Sanadır, ey Rabbim

Topraktan yaratılmış bedenimi vahyine muhatap eylediğin için

Ayrılıklarla ağlayan kalbimi sonsuzluğu müjdeleyerek teselli ettiğin için

Rabbim, yaşamamı sen diledin

Dilediğin gibi yaşayanlardan eyle beni

Rabbim, ölümüm de senin dileğin

Senin razı olduğun anda öldür beni

Rabbim, inandıklarımın dolaylı kınayanların kınamasından utandırma beni

Yalnız Sana kul olmanın izzetiyle yaşat beni

Rabbim, çoklarına uyup sapmaktan uzak tut beni

Yalnız senden istemenin izzetiyle yaşat beni

Sana şükrüm en büyük nimetimdir

Şükrüne muvaffak eyle beni

Senin rızan en büyük servetimdir

Sana razı eyle beni

Ya Rab, hiç şüphesiz senin dilediğin hakkımda en hayırlı olandır
Sana teslim oldum, beni dilediğin gibi yaşayanlardan eyle
Ya Rab, Senden dilediklerimi benim hakkımda hayırlı eyle
Sana razı oldum; beni Senin razı olduklarından eyle
İstediğim bir Sensin

Senin benim için istediğin benim de istediğimdir
İstediğimi isteyen de Sensin
İsteyemediklerimi de bana Sen verirsin

Beni böyle kabul et, ey Rabbim

Ya Rab, beni kendine kul kabul eyle

Ömrümü hayırlı bir kul olarak tamam eyle

Ya Rab, beni güzel kullarının arasına dahil et

Ölümümü ömrümün en güzel anı eyle

Rabbim, her vesilede Senin keremin saklıdır

Sebepler sayısınca hamd Sana

Rabbim, secdelerimi güneşin secdesi gibi azametli eyle

Hücre hücre secde eyle beni

Rabbim, kulluğumu meleklerin kulluğu gibi usançsız eyle

Hece hece dua eyle sözlerimi

"Benimdir" diye bildiklerim Senindir

Beni bende olanlara bende etme

"Ben" diye bildiğim de Senin emrindir

Beni bende bırakıp Senden etme

Rabbim, yüzümü Sana döndüm

Gönlümü de Sana çevir

Rabbim, bir Seni bir bildim

Sevdalarımı sende bitir

***

***

- **İlâhî! Kabûl senden, red senden. Şifâ senden, derd senden. Her kimi kabûl idersen azîz idersin, her ne mikdâr hasîs ise ve her kimi red idersen, hakîr idersin, her ne kadar nefîs ise. (Sinan Paşa)**
- Yunus Emre'den:

Dağlar ile taşlar ile çağırayın Mevlâm seni Seherlerde kuşlar ile çağırayın Mevlâm seni >	Su dibinde mâhı ile sahralarda âhû ile Abdal olup yâ-hû ile çağırayın Mevlâm seni
Gökyüzünde İsa ile Tûr dağında Mûsa ile Elindeki asâ ile çağırayın Mevlâm seni	Derdi öküş Eyyûb ile gözi yaşlı Ya'kub ile Ol Muhammed mahbûb ile çağırayın Mevlâm seni
Bilmişem dünyâ hâlini terk itdüm kıyl ü kalini Baş açık ayak yalını çağırayın Mevlâm seni	Yunus okır diller ile ol kumri bülbüller ile Hakkı seven kullar ile çağırayın Mevlâm seni

(mâhı: balık, öküş: çok fazla, kıyl-ü kal: dedikodu, kuru lâf)

Şol cennetün ırmakları akar Allah diyü diyü Çıkmış İslâm bülbülleri öter Allah diyü diyü >	Salınur Tûbâ dalları Kur'an okır hem dilleri Cennet bağınun gülleri kokar Allah diyü diyü
Hep nurdandur direkleri gümüşdendür yaprakları Uzandukça budakları biter Allah diyü diyü	Aydan arıdur yüzleri misk ü anberdür sözleri Cennette huri kızları gezer Allah diyü diyü
Hakk'a âşık olan kişi akar gözlerinin yaşı Pür-nûr olur içi dışı söyler Allah diyü diyü	Ne dilerse Hak'dan dile kılavuz ol doğru yola Bülbül âşık olmuş güle öter Allah diyü diyü
Açıldı gökler kapusu rahmetle doldı hepsi Sekiz cennetin kapusu açar Allah diyü diyü	Miskin Yûnus var yârına koma bu günü yarına Yarın Hakk'ın dîdârına varur Allah diyü diyü

(dîdâr: yüz, çehre)

- **Lafza-i Celal Zikri (Arif Nihat Asya)**

Gider felaket, gelir saadet Seninle izzet seninle nusret Nasir'im Allah, Nasir'im Allah; Şehikim Allah, zefirim Allah! >	Bugün içim dar, şikayetlerim var Duyar makamın, sağırsa kulaklar Habir'im Allah, Habir'im Allah; Şehikim Allah, zefirim Allah!
Kalem, kudüm, ney... elimde herşey Düşünce acze, derim meded ey Kadir'im Allah, Kadir'im Allah Şehikim Allah, şehikim Allah	Teveccühündür ümidim, arzum Teveccühünden kalınca mahrum Hakirim Allah, hakirim Allah Şehikim Allah, şehikim Allah!
Yapım hevesten, bu dar kafesten Halas uzaksa, demekte beden; Esirim Allah, esirim Allah? Şehikim Allah, zefirim Allah	Ne burda servet, ne şurda kıymet Yeter bu, şayet olursa rahmet Seririm Allah, seririm Allah; Şehikim Allah, zefirim Allah!

(Lafza'î celal= Allah ismi; İzzet= Değer, yücelik; Nusret= Allah'ın yardımı; Nasir= Yardımcı; Şehik= Nefes alma; Zefir= Nefes verme; Habir= Haber alan, herşeyden haberi olan; Serir= Taht.)

o **Mevlid (Süleyman Çelebi)**

Allâh adın zikredelim evvela Vacib oldur cümle işte her kula >	Allâh adın her kim ol evvel anâ Her işi âsan eder Allâh anâ
Allâh adı olsa her işin önü Hergiz ebter olmaya anın sonu	Bir kez Allâh dese şevkile lisan Dökülür cümle günah misli hazan
İsm-i pâkin pâk olur zikreleyen Her murada erişir Allâh diyen	Aşk ile gel imdi Allâh diyelim Dert ile göz yaş ile ah edelim
Ola kim rahmet kıla ol padişah Ol Kerimü ol Rahimü ol ilâh	Birdir ol birliğine şek yokdürür Gerçi yanlış söyleyenler çok dürür
Cümle alem yok iken ol var idi Yaradılmıştan Gani Cebbâr idi	'Ol! ' dedi bir kere var oldu cihan 'Olma! ' derse, mahv olur ol dem hemân

o **Elmalılı Muhammed Hamdi Yazır'ın duası (Hak Dini Kur'an Dili)**

<p>“İlâhî! Hamdini sözüme sertâc ettim, Zikrini kalbime mi‘râc ettim,... Kitâb’ını kendime minhâc ettim. Ben yoktum vâr ettin, Varlığından haberdâr ettin, Aşkınla gönlümü bî-karâr ettin. İnâyetine sığındım, kapına geldim. Hidâyetine sığındım lutfuna geldim. Kulluk edemedim, affına geldim. Şaşırtma beni, doğruyu söylet. Neş’eni duyur, hakikati öğret.</p>	<p>Sen duyurmazsan, ben duyamam. Sen söyletmezsen, ben söyleyemem. Sen sevdirmezsen, ben sevemem. Sevdir bize hep sevdiklerini. Yerdir bize hep yerdiklerini. Yâr et bize erdirdiklerini. Sevdim Habîbini, kâinata sevdirsin. Sevdim de hıl‘at-i risâleti giydirdin. Makâm-ı İbrâhim’den Makâm-ı Mahmûd’a erdirdin. Server-i asfiyâ kıydın. Hâtem-i enbiyâ kıydın. Muhammed Mustafâ kıydın. Salât ü selâm, tahıyyet-ü ikrâm, her türlü ihtirâm O’na. O’nun Âl-ü, Eshâb-ü etbâma yâ Râb!”</p>
---	--